

Úvěrový podvod

V případě, kdy je úvěr zajištěn takovou hodnotou zástavy, která umožňuje věřiteli dosáhnout její realizaci ve smyslu příslušných ustanovení zák. č. [40/1964](#) Sb. (občanského zákona), resp. zák. č. [513/1991](#) Sb. (obchodního zákoníku) získání dlužné částky zpět, nemůže být naplněna skutková podstata trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. ve znění platném do 31. 12. 1997

I. V případě, kdy je úvěr zajištěn takovou hodnotou zástavy, která umožňuje věřiteli dosáhnout její realizaci ve smyslu příslušných ustanovení zák. č. [40/1964](#) Sb. (občanského zákona), resp. zák. č. [513/1991](#) Sb. (obchodního zákoníku) získání dlužné částky zpět, nemůže být naplněna skutková podstata trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. ve znění platném do 31. 12. 1997, byť pachatel jednal v úmyslu peníze buď vůbec nevrátit nebo nevrátit ve smluvené době nebo jednal alespoň s vědomím, že peníze ve smluvené době nebude moci vrátit a že tím uvádí peněžní ústav v omyl. Nemůže totiž vzniknout v důsledku takového jednání škoda na cizím majetku, která je znakem této skutkové podstaty.

II. Zastavit trestní stíhání v předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. lze v případě, kdy je zřejmé, že ani dalším došetřením věci by se nepodařilo zjistit skutečnosti a shromáždit důkazy, jejichž provedením v hlavním líčení by se mohlo dojít k závěru o nutnosti rozhodnout ve věci odsuzujícím rozsudkem. Takový závěr je možno učinit v tomto stadiu řízení jen, jestliže o skutku, jenž je předmětem obžaloby, nejsou žádné pochybnosti. To především znamená, že je ve věci shromážděn úplný důkazní materiál potřebný pro rozhodnutí; mezi důkazy nejsou rozpory, které by bylo nutno odstraňovat jejich provedením a hodnocením.

Z odůvodnění.

Krajský soud v rámci předběžného projednání obžaloby usnesením podle § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. 1 zastavil trestní stíhání obviněného Z. D. a obviněné L. V. pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., kterého se měli dopustit tím, že po vzájemné dohodě se samostatně stíhaným zástupcem společnosti I., s. r. o., F. JUDr. P. D. o vylákání úvěru, na podkladě nepravdivých informací uzavřeli dne 8. 9. 1992 v K. v místní pobočce AB banky, a. s., Z. D. úvěrovou smlouvu č. 13/0/92 na částku 4 000 000 Kč a L. V. úvěrovou smlouvu č. 14/0/92 na částku 4 000 000 Kč, a to na nákup zboží; v dohodnutých termínech úvěr neplatili, přičemž v rozporu s účelem úvěru každý z nich z poskytnutého úvěru zaslal předem dohodnutou částku 3 363 812 Kč na účet společnosti I., s. r. o., na koupi drahých kamenů od společnosti I., které sloužily jako zástava poskytnutého úvěru; bance tak měli způsobit škodu minimálně ve výši poskytnutého úvěru.

Stížnost krajského státního zástupce proti tomuto usnesení byla zamítnuta podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. usnesením vrchního soudu.

Proti tomuto usnesení podal v neprospěch obviněných stížnost pro porušení zákona ministr spravedlnosti.

Především zdůraznil, že zastavit trestní stíhání ve stadiu předběžného projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. z důvodů § 172 odst. 1 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. lze pouze tehdy, je-li zcela jednoznačné a nepochybné, že žalovaný skutek může být posouzen toliko jako trestný čin, na který se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii. Ve stadiu předběžného projednání

obžaloby nelze provádět hodnocení důkazů, které může být učiněno až po jejich provedení v hlavním líčení. Otázka, zda výsledky dokazování, jež bylo podkladem obžaloby, jsou či nejsou správné a jaké právní závěry nutno z toho dovozovat, je věcí skutkového zjištění a hodnocení důkazů soudu u hlavního líčení, v němž se jediná může rozhodovat otázka viny. V dané trestní věci ovšem soudy hodnocení důkazů ve stadiu předběžného projednání obžaloby fakticky prováděly. Navíc vyvodily některé závěry, které z provedených důkazů jednoznačně nevyplývají.

Ve stížnosti pro porušení zákona se dále uvádí, že při právních úvahách oba soudy vycházely z nesprávného výkladu ustanovení § 250 tr. zák. ve znění platném do 31. 12. 1997 a přikládaly neodůvodněný význam skutečnosti, že úvěr byl zajištěn zástavou movitých věcí. Podle názoru ministra spravedlnosti, spáchání trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák., ve znění platném do 31. 12. 1997, formou tzv. úvěrového podvodu není vyloučeno ani v případě, kdy pachatel sice zajistil úvěr zástavou odpovídající hodnoty, současně ovšem od počátku věděl, nebo byl alespoň srozuměn s tím, že úvěr ve sjednané době nebude schopen vrátit a že uspokojení nároků věřitele bude záviset až na realizaci poskytnuté zástavy. K zajištění zástavou by bylo možno přihlížet při posuzování existence materiálního znaku trestného činu. popř. při hodnocení, zda jsou dány podmínky ustanovení § 88 tr. zák. k aplikaci okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Důležité také je, podle názoru ministra spravedlnosti, že ohledně subjektivní stránky jednání obviněného Z. D. nemůže plně obstát ani argumentace soudů, že nevěděl o tom, že skutečná hodnota drahých kamenů ve skutečnosti k uhrazení úvěrů formou realizaci zástavy neumožňuje. Pro účely uzavření zástavní smlouvy sice znalec RNDr. I. T. ocenil drahé kameny částkou 13 455 250 Kč. Podle kupní smlouvy ze dne 28. 8. 1992 a její přílohy z téhož dne však obviněný Z. D. koupil tyto drahé kameny za smluvní cenu 6 727 325 Kč, tedy o částku o polovinu nižší než je částka vyčíslená znalcem.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že zákon byl porušen.

Jak vyplývá z odůvodnění usnesení soudu prvního stupně, dospěl tento soud k závěru, že nepřichází v úvahu, a to ani po zhodnocení důkazů v hlavním líčení, závěr o zavinění obviněných ve vztahu ke způsobenému následku, tj. vzniku škody. Soud prvního stupně nijak nezpochybil skutečnost, že oba obvinění uzavřeli smlouvy o úvěrech tak, jak bylo uvedeno v obžalobě krajského státního zástupce, že tyto úvěry vyčerpali a že tyto úvěry zůstaly nesplaceny. Soud prvního stupně však zdůraznil skutečnost, že u obou úvěrových smluv bylo splacení úvěru zajištěno smlouvami o zřízení zástavního práva k věcem movitým, a to drahých kamenů, ohodnocených k tomuto účelu znalcem RNDr. I. T. na částku 13 455 250 Kč a oceněných v podstatě shodně také znalcem příbranským AB bankou, Ing. J. H. Žádné důkazy podle názoru soudu neprokazují vědomost obviněných o tom, že skutečná hodnota drahých kamenů mohla být řádově až desetkrát nižší, což bylo až v průběhu trestního stíhání zjištěno znaleckým posudkem RNDr. J. H.

Soud prvního stupně vzal jinak za jednoznačně prokázané, že obvinění poukázali již dne 10. 9. 1992 podstatnou část z poskytnutého úvěru v rozporu s jeho účelem na účet firmy I. s. r. o. Připustil, že kromě verze uváděné obžalobou (tj. že peníze z úvěru byly použity na zaplacení drahých kamenů), přichází v úvahu i možnost, že obvinění ve skutečnosti zprostředkovali úvěr pro firmu I., které po odpočtu provize pro zúčastněné subjekty úvěr převedli. Pokud se týká obhajoby obviněných, podle které částky zaslané firmě I., s. r. o., měly být zálohou na textilní zboží, konstatuje soud, že na toto zboží neexistovala smlouva ani objednávka, zboží nebylo nikdy dodáno a obvinění nikdy nežádali, aby jim v souvislosti s neuskutečněným obchodem byly peníze vráceny. Podle názoru soudu prvního stupně lze jednání obviněných právně kvalifikovat jen jako trestný čin poškozování cizích práv podle § 209 tr. zák., kterého se v daném případě dopustili tím, že uvedením nepravdivých skutečností

způsobili újmu na právech banky rozhodnout, na jaký účel poskytnout úvěr a na jaký nikoli. V této souvislosti soud prvního stupně zdůraznil, že skutek byl spáchán před účinností zákona č. [253/1997](#) Sb., kterým byla do trestního zákona zavedena skutková podstata trestného činu úvěrového podvodu podle § 250b trestního zákona. Na trestný čin poškozování cizích práv podle § 209 tr. zák. se ovšem vztahuje ustanovení čl. 1 písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998 a trestní stíhání je pro tento trestný čin tudíž nepřipustné.

Vrchní soud jako soud stížnostní se s argumentací soudu prvního stupně ztotožnil.

Nejvyšší soud souhlasí s právním názorem obou soudů, že v případě, kdy je úvěr zajištěn takovou hodnotou zástavy, která umožňuje věřiteli dosáhnout její realizací ve smyslu příslušných ustanovení občanského zákona, resp. obchodního zákoníku získání dlužné částky zpět, nemůže být naplněna skutková podstata trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák., byť by pachatel jednal v úmyslu peníze buď vůbec nevrátit, nebo nevrátit ve smluvené době, nebo jednal alespoň s vědomím, že peníze ve smluvené době nebude moci vrátit a že tím uvádí peněžní ústav v omyl. Nemůže totiž vzniknout v důsledku takového jednání škoda na cizím majetku, která je znakem této skutkové podstaty.

Přesto však Nejvyšší soud považuje v souladu s názory vyslovenými ve stížnosti pro porušení zákona napadené usnesení, jakož i jemu předcházející usnesení krajského soudu, jímž bylo trestní stíhání obou obviněných zastaveno, za nezákonná.

Zastavit trestní stíhání v předběžném projednání obžaloby lze v případě, kdy je zřejmé, že ani dalším došetřením věci by se nepodařilo zjistit skutečnosti a shromáždit důkazy, jejichž provedením v hlavním líčení by se mohlo dojít k závěru o nutnosti rozhodnout ve věci odsuzujícím rozsudkem. Takový závěr je možno učinit v tomto stadiu řízení jen, jestliže o skutku, jenž je předmětem obžaloby, nejsou z hlediska důkazního pochybnosti. To především znamená, že je ve věci shromážděn úplný důkazní materiál potřebný pro rozhodnutí; mezi důkazy nejsou rozpory, které by bylo nutno odstraňovat jejich provedením a hodnocením.

V tomto případě však jde o podezření z velmi závažné trestné činnosti, kdy je zřejmé, že v důsledku podvodného jednání některých osob z těch, které se nějakým způsobem podílely na zajišťování úvěru, byla poškozené bance způsobena škoda v mnohamilionové výši. Drahé kameny, které sloužily jako zástava, byly znalci v době úvěru značně nadhodnoceny, takže nemohly sloužit k pokrytí výše úvěru. Otázka, zda oba obvinění věděli, že v posuzované věci jde o podvodné jednání, a to i ve vztahu k otázce skutečné hodnoty poskytnuté zástavy, je otázkou založenou na důsledném vyhodnocení důkazů shromážděných v přípravném řízení. Přitom jde o důkazy, mezi nimiž jsou zásadní rozpory, a často samy o sobě budí pochybnosti o své věrohodnosti. Velmi důležitým důkazem, jehož významem se soudy při svých úvahách důsledně nezabývaly, je kupní smlouva ze dne 28. 8. 1992 a její příloha z téhož dne, podle které obviněný Z. D. koupil drahé kameny, které byly krátce nato použity jako zástava sloužící k zajištění úvěru, za smluvní cenu 6 727 325 Kč, tedy o částku o polovinu nižší než byla částka vyčíslená znalcem. Z této skutečnosti mu mohlo být zřejmé, že výše ohodnocení drahých kamenů nemusí být správná a vzhledem k tomu, že jejich kupní cena je nižší než výše úvěru, že může být banka poškozena minimálně o tento rozdíl, jestliže on nebude schopen úvěr splatit. Samotný obviněný Z. D. ve svých výpovědích učiněných v rámci trestního stíhání vypovídá rozporně. Vedle verze, ze které vycházel při svých úvahách krajský soud, opakovaně uvedl, že osobami oprávněnými jednat za obchodní společnost I., s. r. o., mu bylo přislíbeno, že pokud by nemohl realizovat svůj podnikatelský záměr a splácet úvěr, převezme společnost I. povinnost zaplatit celý úvěr. Drahé kameny mu sice poskytla společnost I., s. r. o., ty však měly být po splacení úvěru vráceny této firmě, popř. prodány jinému kupci. Kupní smlouva, kterou odkoupil drahé kameny od společnosti I., s. r. o., byla uzavřena pouze formálně, protože banka požadovala, aby při uzavření smlouvy o zřízení

zástavního práva byl jejich vlastníkem. Drahé kameny nikdy nezaplatil, peníze převedené na firmu I. byly určeny na nákup zboží. Obviněný Z. D. byl vlastníkem drahých kamenů pouze formálně. Obviněná L. V. svoji účast na celé věci bagatelizovala. Uváděla, že všechny záležitosti kolem úvěru obstarával její otec, obviněný Z. D., na jehož žádost polovinu úvěru vzala na sebe.

Z toho všeho vyplývá, že pro zastavení trestního stíhání obou obviněných v předběžném projednání obžaloby tak, jak to učinil krajský soud, nebyly splněny podmínky. Pro správné rozhodnutí ve věci bylo nutné nařídít hlavní líčení, provést jednotlivé důkazy a teprve po jejich zhodnocení postupem podle § 2 odst. 6 tr. ř. učinit skutková zjištění a potřebné právní závěry a o skutku rozhodnout.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)